

HERIAN RETKI

POHJOIS-

KARJALAAN

Ruunaan kosket

10. - 12.6.2022

Perjantai Lähtö Kiasman pysäkiltä klo 8:00 → Punkaharju 360 km; n. 4h 30 min

Lounas Punkaharjulla n. klo 12.15 Punkaharjun hotellissa, entinen **Valtionhotelli**. *Olimme n. 20 min myöhässä!*

Jääkauden aikana muodostunut kapea 7 km pitkä **Punkaharju** on yksi **Suomen kansallismaisemista**. Se kulkee Puruveden poikki jakaen sen **Pihlajaveteen ja Puruveteen**. **Tsaari Nikolai I** ihastui Punkaharjuun niin paljon, että **1843** hän määräsi alueen suojeltavaksi.

Punkaharjun matkailu käynnistyi 1845, jolloin metsänvartijan talo valmistui. Talossa oli 3 huonetta matkailijoille. Suomen senaatille tehtyjen anomusten jälkeen Aleksanteri II antoi luvan talon laajentami-

sesta hotelliksi; valmistui 1879; siitä tuli 2-kerroksinen ja uusia huoneita oli 10. Tornin ympärille rakennettiin kolme "katseluylistä" eli parveketta. Palveluiden parantuminen merkitsi matkailun kasvua. **1880-luvun puolivälissä Valtionhotellissa yöpyi jo tuhat matkailijaa vuodessa**. Hotellia laajennettiin 1890-luvulla. Suuri osa matkailijoista oli venäläisiä, jotka tulivat Punkaharjulle joko höyrylaivoilla, hevospelillä tai vuodesta **1906 lähtien rautateitse**. Ensimmäinen maailmansota tyrehdytti tämän matkailijavirran, ja Valtionhotelli joutui vaikeuksiin, josta se elpyi vasta 1920-luvulla kasvaneen kotimaanmatkailun myötä. Talvi- ja jatkosodan alussa hotelli oli puolustusvoimien käytössä.

Punkaharjun Valtionhotelli on edelleen majoituskäytössä; **se on Suomen vanhin toimiva majoitusliike**.

Hotelli restauroitiin 1978–1979 sekä 2016, jolloin se siirtyi yksityiseen omistukseen; hotellin yrittäjänä toimii **Saimi Hoyer**.

Ensimmäinen lohikvinoasalaatti, pääruuaksi Wallenbergin haukea, jälkiruuaksi kahvi.

Valitettavasti tarjoilu oli niin hidasta, että emme ehtineet tutustua hotelliin ja sen ympäristöön!

**Emmekä myöskään ottaa selvää hotellin Kerttummitu-
sesta!!**

Seuraava kohde on **vain kilometrin** päässä oleva **Metsämuseo Lusto**

Opas kertoi tunnin verran museosta.

1994 avatussa metsäalan ja metsäkuulttuurin museossa on vuosittain kävijöitä n. 40 000. Lusto on yksi suurimpia erikoismuseoita; n. 2 500 m². Lusto-rakennus on valittu näytteeksi suomalaisesta 1900-luvun modernista arkkitehtuurista. Lehtikuusella verhoiltu **betonirunkoinen** rakennus on arkkitehtien Rainer **Mahlamäki**, Ilmari **Lahdelma** suunnittelema. Luston laajennusosa (**avattiin 2008**) Iso-Samperin halli on **puurunkoinen**; verhoiltu puulla sisältä ja ulkoa.

Valtakunnallisena metsäalan museona Lusto tallentaa metsä- ja puutalouteen, metsän

monikäyttöön ja metsäkuulttuuriin liittyvää aineistoa. Kokoelmat on perustettu 1991; yhteensä ~ 10 000 esinettä. Lustossa on Suomen laajin metsätalouden ja metsien käytön historiaan liittyvä 250 000 kuvan valokuvakokoelma. Luston näyttelyt kertovat **ihmisen ja metsän välisestä vuorovaikutuksesta sekä metsän merkityksestä suomalaisten elämässä.** Perusnäyttely esittelee metsä-

ja puutalouden lisäksi metsän muita käyttömuotoja ja niihin liittyviä perinteitä, metsätöitä, metsän antimia sekä Suomen ja maailman metsiä.

**Ajo sallittu
Metsähallituksen
luvalla**

Kävelevä metsäkone Lokkeri oli testikäytössä 1995-2000.

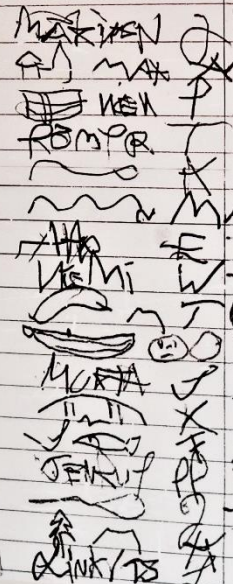

Karhu on ollut kansanuskomuksissa eläimistä tärkein. Karhu sanana oli tabu, koska kuullessaan nimensä se ilmestyy lausujan luo. Siksi on laskettu, että on **toistasataa** erilaista nimitystä sanalle karhu esim. *otso, karvajalka, mesikämmen, kontio, metsän kuningas, metsän vanhin, kultakämmen, ...*

Museossa oli **nalle-näyttely**; esillä oli parisataa nallea. Tämä vuosi on metsänkuninkaan syntymäpäivä; Nallekarhu täyttää **120 vuotta**. 1902 syntyi nalle samaan aikaan saksalaisessa lelutehtaassa ja USA:ssa presidentti Theodor Roosevelt kieltäytyi ampumasta karhua metsästyksessä ja tästä tehtiin pilapiirros "Teddy's bear" ja syntyi nallekarhu.

Luettelo uittomiehistä:

MÄKINEN JUSSI
LINNAMAA ALEKSI
SUOMINEN PEKKA
STRÖMBERG TAAVETTI
HAKALA KALLE
AALTONEN MIKKO
AHO EEMIL
NIEMI VIHTORI
MAKKARAMÄKI TAUNO
VENEMIES OLAVI
MUTKA SAMULI
SILTALA KALLE
SÄRKIVUORI PIILUS
STENROOS BENJAM
JOKIJÄRVI JULIUS
KUUSIMÄKI KALLE
LINDQVIST SULO

Ote tukkityönjohtajan tuntikirjasta 1917; kaikki uittajat eivät osanneet kirjoittaa nimeään, piirsivät kuvan!

Kerimäen kirkko 19 km; n. 20 min maailman suurin puukirkko

Kirkon ensimmäinen suunnitelma on vuodelta 1842, mutta kerimäkeläiset eivät hyväksyneet sitä, koska kirkkoon olisi mahtunut vain 1 500 henkeä ja seurakunnan koko oli 10 000 henkeä.

Uusien piirustusten mukainen kirkko valmistui **1847**;

Kirkon pituus 45m; leveys 42 m; korkeus 27 m.

Ristin huippuun on 37 m. Istumapaikkoja on ~3 000 sekä ~ 2 000 seisomapaikkaa.

Penkkien yhteispituus on n. 1 670 m.

Tyyliltään Kerimäen kirkko on uusgotiikan ja uusbysanttilaisuuden sekoitus.

Kirkon vieressä on 42 m korkea kellotapuli, joka valmistui myös 1847.

Kirkkotila on valoisa, sillä seinien kolmessa kerroksessa olevat ikkunat ja kupolin aukot antavat runsaasti valoa, mikä myös lisää avaraa vaikutelmaa. Kerimäen kirkko on monumentti, jossa puusta rakentamisen mahdollisuudet on ajan olosuhteisiin katsoen viety äärimmilleen. Kirkon ristirakenne oli rakennettaessa 80 vuotta aikaansa edellä ja kokonaisuutena oman aikansa kirvesmies-ten taitojen mestarinäyte.

Jokainen pitäjän 15-60-vuotias mies oli velvollinen vuorollaan osallistumaan kirkon rakentamiseen; se valmistuikin 3 vuodessa!

Suurta kirkkoa ei lämmitetty, joskin sinne 1915 asennettiin 8 kamiinaa, joita on viimeksi lämmitetty 1940-luvun lopulla. Jäljellä on 4 kamiinaa.

1953 kirkon kylkeen rakennettiin laajennuksena pienempi kirkkosali, nk. **talvikirkko**.

Urut kirkko sai 1894, ennen sähköistämistä urkujen soittamiseen **tarvittiin useampi henkilö polkemaan niihin ilmaa!**

Viimeksi kirkon julkisivu ja kellotapuli maalattiin 2009. Maalia kului ~ 4000 litraa. Kustannukset olivat 750.000 €.

Ulla antoi meille ½ tuntia aikaa; kun puhelias oppaamme oli kertonut 45 minuuttia kaikkien Kerimäen kirkkojen tarinat ja kaikki detaljit tästä kirkosta, **Ulla sanoi, että meillä on kiire!** Vielä hän kertoi alttari- taulun henkilöiden nimet ja ... **50 min melkein henkeä vetämättä!**

Opas saattoi meidät bussille ja kertomusta tuli vielä bussin oveltakin!

120 km; n. tunti 35 min

→ Joensuu

hotelli Scandic Joensuu
ilta oli vapaa

Lauantai lähtö klo 8:30 → Vuonisjärvi 80 km; n. tunti 10 min

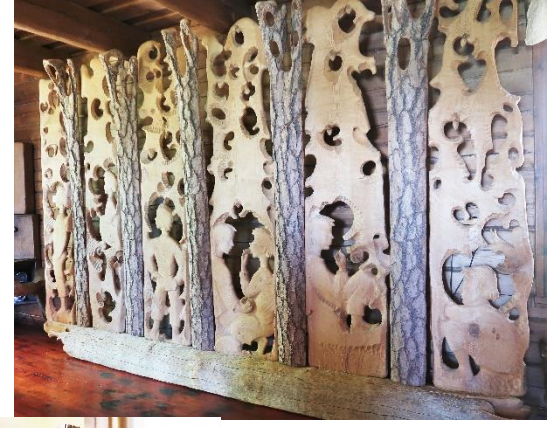
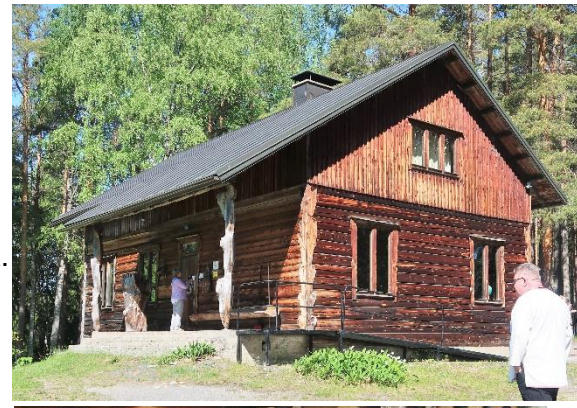
Klo 10 opastettu kierros taiteilija **Eva Rynnäsen** ateljee **Paaterissa**
Eva Rynnänen (15.6.1915 – 18.10.2001) loi uransa aikana yli 500 veistosta, materiaalina yleensä **puu**, veistosten aiheita olivat lapset, eläimet, luonto ja maalaistalon askareet.

Museona toimiva Paateri on yksi **Lieksan suosituimpia matkailukohteita**.
Ensimmäiseksi tutustuimme **1953 valmistuneeseen kotilaan**

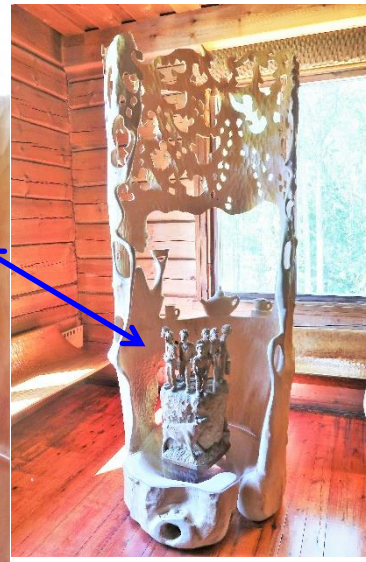

Kaikki minkä voi tehdä puusta, oli Eva toteuttanut!!

← takan takana oli Evalla lämmin päivälepopaikka!

ovikolkutin

7 veljestä Hiidenkivellä

Taitaa olla Suomen **komeimmat autotallin ovet!**?

← myös pelastustikkaat olivat hienot!

Pihalla kotikuusen juurella on **Evan Carraran marmorista veistämä hautapaasi**.

Paateri siirtyi testamenttilahjoituksena Lieksan kaupungille Rynnästen kuoltua.

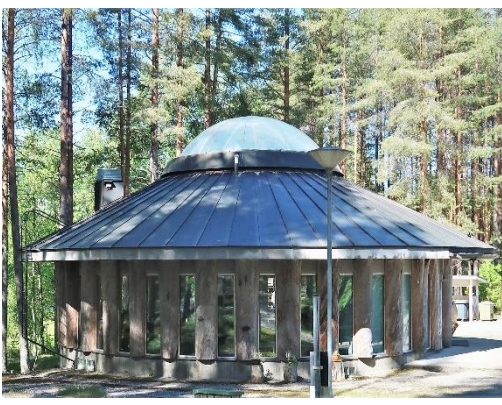
Maatilan vanhasta navetasta Eva oli tehnyt työpajansa. Evan työstämää puutavaraa tuli mm. Kanadasta ja Venäjältä.

1991 valmistuneesta **Paaterin kirkosta** tuli Eva Rynnäsen suurikokoisin ja tunnetuin työ.

Kirkon penkin koristelua

Kierroksen päätteeksi nautimme kahvit Paaterin **Galleria-kahvilassa.**

Jatkamme matkaa **50 km; n. 50 min Ruunaan koskille**

Kosket sijaitsevat 30 km Lieksasta koilliseen; 5 km Venäjän rajalta!!

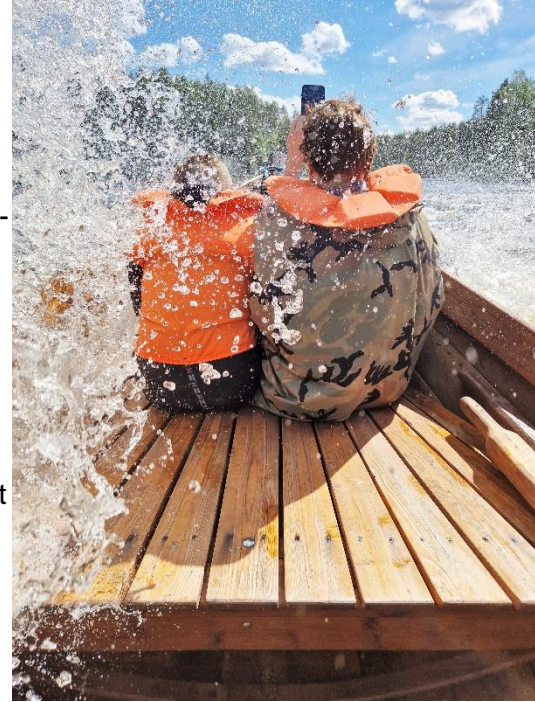
Ruunaan Matkailu alkoi 1982, Ruunaankosket on n. 31 km pitkä koskireitti Ruunaanjärven ja Siikajärven välissä.

Osuudella on **6 merkittävää koskea**. Koskien välillä on 3 suvantojärveä: Neiti- Kattila- ja Murroojärvi. Koskenlasku tapahtuu **puu- tai kumi-veneillä.**

Puuveneellä laskijoiden varusteina oli pelastusliivit, kumisaappaat ja iso sadeviitta, *joka ei riittänyt pitämään kuivana!*

Paluu rantaan; ei näkynyt 'kalpeanaamoja' vain hymyileviä kasvoja!! Oli ilmeisesti loistava kokemus!

Kumiveneellä melojat tulossa rantaan, joutuivat melomaan loppuun asti, koska moottorista oli loppunut bensa!

Saimme **lounasta** vasta sitten, kun kaikki koskenlaskijat olivat tulleet takasin; **kello oli jo 16**

Valtavassa kodossa oli keskellä nuotio, jossa ensin keitettiin kahvi kolmessa todella suuressa kahvipannussa. Sen jälkeen me paistimme makkaraa... Viereisessä rakennuksessa oli tarjolla salaattia ja todella hyvää savulohta ja loimulohta, lanttukukkoa, karjalanpiirakoita munavoilla ym. ja jälkkäriksi nokipannukahvit ja pullaa.

Sitten Lieksaan
30 km; n. 30 min

LIEKSA

Pielisen rannalla sijaitseva **10 500 asukkaan** Pohjois-Karjalainen pikkukaupunki

Lieksan seutu oli jo keskiajalla tärkeä kauppapaikka. **Pietari Brahe** perusti Brahean kaupungin Lieksanjoen suun luo 1653 Vianan kaupan tueksi. Kaupungin alueella sijaitsi mm. raatihuone, ortodoksinen tsasouna, porvari- asuintaloja ja 1667 valmistui luterilainen kirkko. Brahean kaupungissa toimi koulu vuodesta 1663. Enimmillään kaupungissa oli noin 350 asukasta.

Brahea lakkautettiin jo 1681, vain vuosi Kreivi Brahen kuoleman jälkeen. Pielisjärven alue liitettiin Kajaanin vapaaherrakuntaan ja Brahean kaupunki hävitettiin; talot purettiin ja alue kynnettiin pelloksi.

Nykyisen Lieksan kaupungin vaakunan aihe on peräisin Brahean kaupungin sinetistä vuodelta 1669.

Vähitellen Pielisjärven alueen keskus Lieksa kasvoi koko pitäjän keskuksiksi ja Lieksasta muodostettiin taajaväkinen yhdyskunta 1900. Paha suurpalo 1934 tuhosi lähes kaikki keskustan vanhat rakennukset. Suurpalon jälkeinen rakentaminen antoi aiheen Lieksan kauppalan perustamiselle 1936. Nykyinen Lieksa syntyi, kun Lieksan kauppala ja Pielisjärven kunta yhdistyivät 1973. Samalla Lieksasta tuli kaupunki. Se oli pitkään Suomen pinta-alaltaan suurin kaupunki.

Me tutustuimme Lieksan keskustassa lähinnä vain ALKOon; Ulla kertoi, että joudumme itse ostamaan päivällisen ruokajuomat (Timitrassa ei ole anniskeluoikeutta!)

Aivan vilaukselta näimme puistossa olleen Pietari Brahen patsaan, joka on Eva Ryynäsen tekemä ja ehkä tunnetuin hänen pronssiin valetuista teoksista

Majoitumme
Timitra Hostelliin,

joka toimii historiallisessa, funkistyyliisessä 1935 valmistuneessa **Timitran Linnassa** Lieksanjoen rannalla, Pielisen suulla.

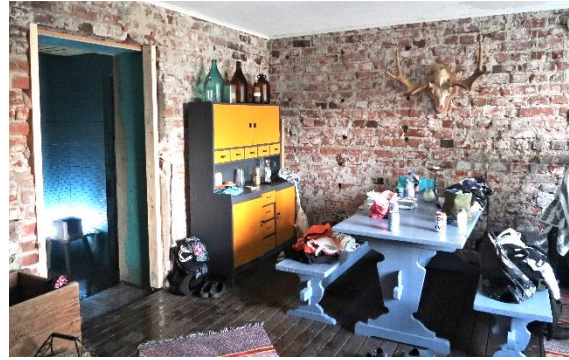
Tässä rakennuksessa sijaitsi Rajavartiokoulu 1935 - 1956 sekä Lieksan Rajakomppanian ja rajavartioalueen komento- ja johtopaikka 1935 - 2004
Lieksan kaupunki, Lieksan rajakilta, Pohjois-Karjalan rajavartiosto

Illallinen oli hyvä, mutta koska olimme syöneet lounaan klo 16,

ei ollut kovin nälkä klo 19!!

Onneksi Ulla sai siirrettyä sovittun klo 18 ajan tunnilla myöhäisemmäksi!

Ulla oli tilannut meille rantasaunan; naisten vuoro alkoi ~klo 20:30

Vesi oli ~15 °C
itikoita oli paljon!!

Sunnuntai Aamiainen ja lähtö **klo 8:30**

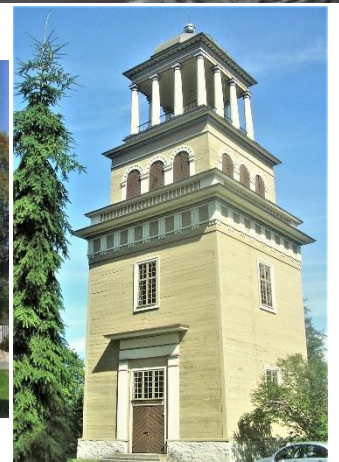
Kävimme vielä joen toisella puolella katsomassa

Lieksan kirkkoa,

harmi vain, että puusto esti kirkon näkemisen bussin ikkunasta!

Kirkko on Reima ja Raili Pietilän suunnittelema, se valmistui 1982, kun edellinen **Carl Ludvig Engelin** suunnittelema puinen kirkko (vuodelta 1836) paloi 1979.

Kirkon vanha kellotapuli säilyi palossa.

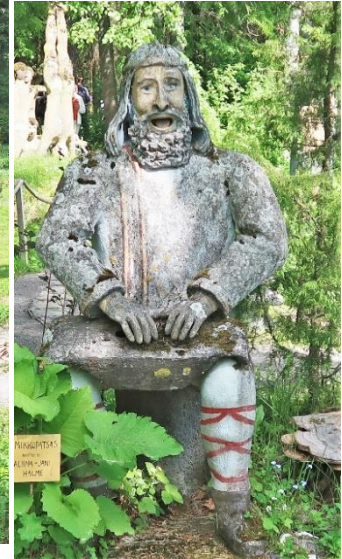

Eka pysähdys (30 min) 240 km; melkein 3 h Parikkalan Patsaspuistossa.

Patsaspuisto on ITE-taiteilija Veijo Rönkkösen (1944 - 2010) perustama veistospuisto. Ensimmäisen betoniveistoksen Rönkkösen valoi 1961.

½ hehtaarin tontille syntyi patsaita vuosien mittaan **560**; niistä muodostui kokonainen puisto, jossa taideteokset ja puutarha muodostavat ainutlaatuisen kokonaisuuden.

Joogatarhassa on **255 joo-gavaa hahmoa**, teos on puiston henkinen keskus. Patsaat Rönkkönen teki vapaa-ajallaan päivätyön ohessa, hän työskenteli koko ikänsä Simpeleen kartonkitehtaalla.

Rönkkösen patsaspuistosta Valtatie 6:n varressa tuli nähtävyyks, jossa vilkkaimpina kesinä kävi **30 000** vierailijaa.

Matkailutoimittajien Kilta valitsi puiston vuoden 2008 kotimaiseksi matkailukohteeksi. Rönkkösen kuoleman jälkeen puisto jäi vaille hoitoa, ja patsaiden kunto alkoi rapistua. Kuntaa huolenpito puistosta ei kiinnostanut; 2010 Patsaspuiston osti pyhtäläinen teollisuusneuvos Reino Uusitalo, ja sille perustettiin hoitokunta huolehtimaan puistosta ja sen työntekijöistä.

Puistosta **Imatran Vuoksenniskalle 45 km; noin ½ tuntia kohteenamme oli**

Alvar Aallon suunnittelema Kolmen Ristin kirkko, joka valmistui 1958.

Valkoiseksi rapattu tiilikirkko on Suomen uudemman kirkkoarkkitehtuurin keskeisiä rakennuksia ja kuuluu Alvar Aallon kansainvälisesti arvostetuihin tuotantoon. Kirkossa ei ole alttaritaulua, vaan sen tilalla on 3 valkoista puuristiä.

Kirkko on ollut suljettuna kosteusvaurioiden aiheuttaman terveyshaittojen riskin takia **marraskuusta 2020 lähtien.**

(Ulla ei ollut varannut tunnin opastusta!!)

Vuoksenniskalta oli vain
10 km lounaalle klo 13:30
Kosken partaalla sijaitseva
Imatran Valtionhotelli
on **1903** valmistunut arkkitehti Usko Nyströmin suunnittelema jugendlinna.
Ennen kivirakenteista linnaa paikalla sijaitsi 2 puurakenteista hotellia, jotka paloivat 1800-luvun lopussa.

Hotellin alkuperäinen nimi on **Grand Hôtel Cascade**.
Ensimmäinen hotelliyritystä tuli Pietarista, ja asiakkaina oli saksalaisia ja venäläisiä, jotka tulivat kalastamaan ja ihailemaan näyttävää koskea.
Sotien aikana hotelli on toiminut sotilassairaalana, esikuntana sekä päämajan sotilashallinto-osastona.
1983 valmistui kongressiosa; 1985 -1987 linna restauroitiin väritystä myöten alkuperäiseen asuunsa.
2009 avattiin moderni kylpylähotelli.

2014 ja 2017 Valtionhotelli valittiin yleisöäänestyksellä **Suomen kauneimmaksi rakennukseksi.**

Lounaan jälkeen meille jäi aikaa tutustua kuohuvaan koskeen:
tämänkin Ulla meille järjesti!
(Voimalaitoksen kunnostuksesta johtuen koski kuohui alkukesästä päivittäin!)

Imatrankoski on Suomen **vanhin** matkailu-
nähtävyys. **Pauhaavaa koskea tultiin ihmettelemään jo
1700-luvulla.** Imatran matkailumaine alkoi **Katariina
Suuren koskivierailusta 1772.**

Koski mainitaan Kalevalassakin:

"Kolme on koskea kova, kolme järveä jaloa, kolme vuorta
korkeata tämän ilman kannen alla: Hämeheß' on
Hälläpyörä, Kaatrankoski Karjalassa; **ei ole Vuoksen
voittanutta, yli käynyttä Imatran."**

Vuoksi on Laatokkaan laskeva Saimaan vesistön lasku-
joki, joka syntyi valtavalla voimalla n. 5700 vuotta sitten
jättäen jälkeensä jonon koskia matkallaan Laatokkaan.
Suurin koskista on Imatrankoski. **Saimaan ja Laatokan
korkeusero on ~ 70 m.** Vuoksessa on Suomen puolella
Tainionkoski ja Imatrankoski, jotka molemmat on padottu.

Vuoksen kalastus on satoja vuosia vanhaa, ensimmäiset
maininnatkin Imatrasta kertovat Vuoksen lohisaaliista.
1800-luvulla pietarilaiset ja englantilaiset aristokraatit
löysivät Vuoksen runsaat kalavedet ja perustivat tänne
omia kalastustukikohtiaan.

Brasilian keisari Pedro II hakkautti kivisen käyntikort-
tinsa rantakallioon **27.8.1876.**

**Imatrankosken 1929 valmistunut voimalaitos on
yhä Suomen suurin vesivoimalaitos.**

**Imatrankosken luonnonuomassa virtaa
vettä jopa 500 m³/s.**

Viimeinen pysähdys n. klo 16 **Ylämaalla 70 km; n. 50 min**

Ylämaan jalokivikylässä, joka sijaitsee Vaalimaantien
(Via Karelia) varressa 35 km Lappeenrannasta etelään.

kylässä on jalokivisepänpajoja, jalokivimuseo ja ravintola.

Ensimmäiseksi meidät vietiin keskelle metsää

**etsimään omat
spektroliitit!
Erottui märässä kivessä!**

Labradoriittia löydettiin ensimmäisen kerran Labradorin niemimaalta Kanadasta 1770-luvulla.
Ylämaalta spektroliittia löydettiin **1940-luvun alussa**, jolloin rakennettiin Salpalinjaa puolustuslinjaksi
itärajalle. Louhinta alkoi 1950-luvulla ja ensimmäinen jalokivihioimo aloitti toimintansa **1973.**

Spektroliitti on Etelä-Karjalan maakuntakivi ja kansainvälisesti tunnettu korukivi.

Ylämaan labradoriitissa värit ovat poikkeuksellisen voimakkaat. Spektroliitti-nimitys kuvaakin
hyvin kiven ulkonäköä, sillä sen värit vaihtelevat kaikissa spektrin väreissä. Ylämaan spektroliittia on
kutsuttu "Maailman kauneimmaksi labradoriitiksi". Spektroliitti on kiven kaupallinen nimi, mineralogisesti

se on labradorimaasälpää.

Vielä pullakahvit jalokivikylän kahvilassa

sitten nokat kohti Helsinkiä; viimeinen
bussitaival **211 km; n. 2h 25 min**

Kiasmalla olimme n. klo 20

OLIPA PALJON NÄHTÄVÄÄ 3:ssa PÄIVÄSSÄ